

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ БАЗОВИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Погоджено

Рада самоврядування ХБМФК

Протокол № 2 від 22.09.21 року

Голова Ради самоврядування

Тетяна ГАВРИЛЮК

Затверджено

Педагогічна рада ХБМФК

Протокол № 2 від 22.09.2021 року

Голова педагогічної ради

Іван НАГОРНИЙ

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок реалізації права здобувачів фахової передвищої освіти на
вільний вибір освітніх компонентів у Хмельницькому базовому
медичному фаховому коледжі

1. Загальні положення

1.1. Положення про порядок реалізації права здобувачів фахової передвищої освіти на вільний вибір освітніх компонентів у Хмельницькому базовому медичному фаховому коледжі (далі – Положення) розроблене відповідно до Закону України «Про освіту» Закону України «Про фахову передвищу освіту», наказів та розпоряджень Міністерства освіти і науки України, положень Хмельницького базового медичного фахового коледжу (далі – Коледж), інших нормативно-правових документів і регламентує порядок реалізації права здобувачів фахової передвищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін і/або їх комплексів(блоків) в обсязі не менше як 10 відсотків від загального обсягу освітньо-професійної програми (далі – ОПП.)

1.2. Це Положення розроблено з метою формалізації процедури вибору освітніх компонентів і формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів фахової передвищої освіти, що передбачає такі основні етапи:

- формування та доведення до відома здобувачів фахової передвищої освіти переліку навчальних дисциплін, запропонованих для вільного вибору;
- вибір здобувачами фахової передвищої освіти навчальних дисциплін зі сформованого цикловою комісією і розміщеного на вебсайті Коледжу переліку;
- формування індивідуального навчального плану на навчальний рік;
- організація процесу вивчення вибраних дисциплін.

1.3. Вибіркову частину освітньо-професійної програми з будь-якої спеціальності складають освітні компоненти, які пропонуються цикловою комісією Коледжу для досягнення здобувачами фахової передвищої освіти цілей, спрямованих на поглиблення загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, зокрема:

- ознайомлення із сучасним рівнем наукових досліджень в інших галузях знань та розширення/поглиблення результатів навчання за загальними компетентностями, в т. ч. із використанням сучасних освітніх та інформаційних технологій;
- поглиблення знань та здобуття додаткових загальних і загально-професійних компетентностей у межах споріднених спеціальностей, що можуть сприяти визначенню особою характеру майбутньої професійної діяльності на ринку праці;
- універсальних навичок (softskills) особи;
- поглиблення професійних знань, набуття досвіду виконання посадових обов'язків, практичної роботи та професійної діяльності у певній сфері з урахуванням регіональних потреб та потреб суспільства;
- сприяння академічній мобільності здобувача фахової передвищої освіти та його особистим інтересам тощо.

1.4. Вибір навчальних дисциплін здобувач фахової передвищої освіти здійснює у процесі формування вибіркової частини індивідуального навчального плану в обсягах, визначених навчальним планом на відповідний семестр(навчальний рік).

1.5. Загальний обсяг вибіркової частини індивідуального навчального плану здобувача фахової передвищої освіти має становити не менше як 10 відсотків від загального обсягу відповідної освітньо-професійної програми. Рекомендована мінімальна кількість кредитів ЄКТС для освітнього компоненту складає не менше трьох кредитів ЄКТС.

1.6. Перелік вибірових навчальних дисциплін рекомендується щорічно переглядати й оновлювати з урахуванням пропозицій здобувачів фахової передвищої освіти та інших представників стейкхолдерів.

2. Порядок формування переліку вибіркових дисциплін

2.1 Перелік і зміст навчальних дисциплін для вільного вибору має бути спрямований на досягнення здобувачами фахової передвищої освіти особистих цілей, а також задля розширення можливостей освітньо-професійної програми стосовно формування загальних та професійних компетентностей і відповідно до цього має складатися із двох циклів вибіркових дисциплін: загальної підготовки та професійної підготовки. Загальні дисципліни забезпечують поглиблення знань та набуття додаткових загальних компетентностей здобувача фахової передвищої освіти, в тому числі у межах споріднених спеціальностей. Фахові дисципліни забезпечують набуття додаткових або поглиблення спеціальних компетентностей за певною спеціальністю, за якою здобувач навчається, або одержання окремих компетентностей з іншої спеціальності.

2.2. Започаткування цикловою комісією викладання певних вибіркових дисциплін може бути запропоноване здобувачам фахової передвищої освіти за умови наявності у її штаті необхідного кадрового потенціалу, а також навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, що є свідченням її спроможності задовольнити потреби здобувачів фахової передвищої освіти на високому рівні і сприяти створенню ними індивідуальної траєкторії навчання за обраною освітньо-професійною програмою та досягненню поставлених цілей.

2.3. Формування переліку вибіркових навчальних дисциплін, що пропонуються цикловою комісією для вільного вибору здобувачам фахової передвищої освіти спеціальностей/освітньо-професійних програм, за якими здійснюється підготовка фахівців в Коледжі, передбачає такі етапи:

2.3.1 вивчення пропозицій і запитів стейкхолдерів, формування і подання цикловою комісією до навчальної частини в електронній формі переліку та описів вибіркових навчальних дисциплін, які пропонуються здобувачам фахової передвищої освіти для вільного вибору;

2.3.2 узагальнення та формування навчальною частиною інформації щодо запропонованих вибіркових дисциплін у розрізі циклової комісії і представлення її для розгляду на засідання педагогічної ради Коледжу;

2.3.3 розгляд та затвердження педагогічною радою переліку дисциплін вільного вибору і прийняття рішення щодо формування переліку вибіркових дисциплін для різних спеціальностей /освітньо-професійних програм, рекомендованих на наступний навчальний рік;

2.3.4 формування навчальною частиною переліку вибіркових дисциплін за спеціальностями/освітньо-професійними програмами, та формування вибіркової частини індивідуального навчального плану здобувача фахової передвищої освіти, і розміщення його на вебсайті Коледжу.

2.4. Пропозиції щодо змін до переліку вибіркових дисциплін на наступний навчальний рік формуються головою циклової комісії у поданні на ім'я директора коледжу до 1 лютого поточного навчального року.

2.5. Зміни до переліку вибіркових дисциплін на наступний навчальний рік розглядаються на засіданні циклової комісії. Після схвалення, перелік вибіркових дисциплін подається на затвердження педагогічною радою коледжу, після чого вносяться зміни до навчальних планів.

3. Організаційно-методичне забезпечення вибору навчальних дисциплін

3.1. Навчально-методичне забезпечення вибіркового освітніх компонентів здійснює викладач циклової комісії, якому доручено викладання. Комплект необхідних організаційно-методичних та навчально-методичних документів (робоча програма навчальної дисципліни, сїлабус, методичні рекомендації до виконання різних видів навчальної роботи, у т. ч. індивідуальних завдань, самостійної роботи) викладач розміщує на вебсайті Коледжу.

3.2. При формуванні вибіркової частини Навчального плану з певної освітньо-професійної програми рекомендується зазначати порядковий номер семестру, у якому мають вивчатися вибіркові дисципліни із переліку, та їх загальний обсяг у кредитах ЄКТС (без назви дисциплін).

3.3. Відповідно до цілей, сформульованих у п. 1.3 цього Положення, здобувач фахової передвищої освіти може реалізувати свій вибір шляхом довільного вибору навчальних дисциплін із переліку в обсязі, встановленому освітньо-професійною програмою (у кредитах ЄКТС), за якою він навчається, з дотриманням посеместрового розподілу.

3.4. Для ефективного використання кадрового та матеріально-технічного потенціалу встановлюється мінімальна чисельність груп для вибіркового дисциплін загальної підготовки та дисциплін фахової підготовки, яка становить не менше 15 осіб.

3.5. Здобувачеві фахової передвищої освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору та запропоновано здійснити повторний вибір у випадках, якщо:

- кількість здобувачів фахової передвищої освіти, які вибрали навчальну дисципліну є меншою за встановлений мінімум осіб.

Ці обмеження не поширюються на випадки, коли певну дисципліну вибрали усі здобувачі фахової передвищої освіти малочисельної групи, які навчаються за певною освітньо-професійною програмою.

3.6. У випадку, якщо здобувачеві фахової передвищої освіти відмовлено у здійсненому ним виборі із причин, наведених вище, йому надається можливість здійснити повторний вибір із переліку тих дисциплін, для вивчення яких уже сформовані мобільні групи, що відповідають встановленим в Коледжі вимогам.

3.7. За результатами вибору навчальних дисциплін формується вибірка складова індивідуального навчального плану здобувача фахової передвищої освіти на кожний навчальний рік. Загальний обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (обов'язкова і вибірка складова) має забезпечувати виконання як планів кожного навчального року, так і навчального плану в цілому. Вибрані здобувачем фахової передвищої освіти навчальні дисципліни затверджуються директором Коледжу та вносяться до індивідуального навчального плану. Сукупний обсяг обов'язкової і вибіркової складових індивідуального навчального плану має відповідати загальному обсягу освітньо-професійної програми, за якою навчається здобувач фахової передвищої освіти.

3.8. Сформована у результаті реалізації права здобувачів фахової передвищої освіти на вільний вибір дисциплін диспропорція у розподілі кредитів між семестрами не повинна перевищувати два кредити ЄКТС, тобто 30 ± 2 .

4. Порядок вибору навчальних дисциплін і формування груп

4.1. З метою забезпечення свідомого вибору вибіркового освітніх компонентів, формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачі фахової передвищої освіти мають бути ознайомлені із переліком та описами (змістом) вибіркового дисциплін. Циклова комісія,

куратори академічних груп, навчальна частина мають надати потрібну консультацію та загальну інформацію про вибіркові дисципліни, їх роль у формуванні певних компетентностей здобувача фахової передвищої освіти тощо.

4.2 Терміни проведення вибору здобувачами фахової передвищої освіти вибірових освітніх компонентів визначаються логічною послідовністю їх вивчення та необхідністю своєчасного формування контингенту здобувачів фахової передвищої освіти у мобільні групи й лекційні потоки, а також якісного планування й організації освітнього процесу, його методичного та кадрового забезпечення. Графік перегляду (оновлення) освітніх компонентів у переліку проведення вибору навчальних дисциплін, складання індивідуального навчального плану здобувачів фахової передвищої освіти Коледжу щорічно оновлюється і затверджуються рішенням педагогічної ради. У випадку непередбачуваних ситуацій, наприклад, карантинні обмеження, воєнні дії тощо, цей графік може бути скоригований.

4.3 Вибір навчальних дисциплін на наступний навчальний рік здобувачі вищої освіти здійснюють щорічно в травні. На першому курсі, як правило, вибірових дисциплін не передбачається.

4.4 Здобувачі фахової передвищої освіти, які навчаються за освітньо-професійними програмами, у яких вивчення дисциплін вільного вибору, як виняток, передбачено на першому курсі, здійснюють свій вибір упродовж перших двох тижнів навчання, що має бути відображено у загальному графіку проведення процесу вибору дисциплін в Коледжі.

4.5 Процедура вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін вільного вибору включає такі етапи.

4.5.1. Перший етап – ознайомлення здобувачів фахової передвищої освіти з інструкціями та порядком вибору навчальних дисциплін шляхом використання інформації, розміщеної на сайті Коледжу (освітньо-професійні програми, перелік вибірових дисциплін, описи навчальних дисциплін тощо); використання інформації відповідних ПЦК; організації зустрічей з представниками ПЦК, завідуючими відділеннями тощо. Здобувачам фахової передвищої освіти також надаються консультації представниками навчальної частини, кураторами груп з питань порядку вибору дисциплін.

4.5.2. Другий етап – запис здобувачів фахової передвищої освіти на вивчення вибірових навчальних дисциплін. Тривалість етапу не може перевищувати три тижні. Заяви приймаються у паперовій формі. У разі реалізації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання, за змішаною формою допускається прийом заяв на електронну пошту Коледжу. Останній термін подачі заяв у паперовій формі встановлюється на три дні раніше, ніж для заяв в електронній формі, що обумовлено необхідними витратами часу на опрацювання паперових заяв.

4.5.3. Третій етап – опрацювання заяв здобувачів фахової передвищої освіти навчальною частиною, перевірка контингенту здобувачів фахової перед вищої освіти і попереднє формування мобільних груп на вивчення вибірових дисциплін здійснюється завідувачем відділенням за участі:

- представників циклової комісії;
- секретаря навчальної частини.

За результатами цього етапу здобувачам фахової передвищої освіти, вибір яких не може бути задоволений з причин, перелічених у п. 3.5, повідомляється про відмову (із зазначенням причини) і пропонується зробити додатковий вибір. Тривалість етапу – до трьох робочих днів.

4.5.4. Четвертий етап – повторний запис здобувачів фахової передвищої освіти, яким з певних причин відмовлено у виборі дисципліни, на вивчення інших вибіркових навчальних дисциплін. Тривалість етапу – не більше п'яти днів.

4.5.5. П'ятий етап – остаточне опрацювання заяв здобувачів фахової передвищої освіти навчальною частиною, перевірка контингенту здобувачів фахової передвищої освіти і формування мобільних груп для вивчення вибіркових дисциплін здійснюється завідувачем відділенням. Після перевірки і погодження вибрані здобувачами фахової передвищої освіти дисципліни вносяться до їхніх індивідуальних навчальних планів, а списки груп подаються на затвердження завідувачами відділення заступнику директора з навчальної роботи. Тривалість етапу – не більша, ніж календарний тиждень.

4.6. Якщо здобувач фахової передвищої освіти з поважної причини не зміг вчасно записатися на вивчення вибіркових дисциплін, то, надавши відповідні документи, він звертається до заступника директора з навчальної роботи із заявою, згідно з якою йому надається додатковий тиждень для запису на вивчення вибіркових дисциплін.

4.7. Здобувач фахової передвищої освіти в односторонньому порядку не може відмовитися від вивчення вибраної ним дисципліни. Самочинна відмова від вивчення дисципліни кваліфікується як академічна заборгованість. З об'єктивних причин здобувач фахової передвищої освіти впродовж тижня після закінчення терміну вибору дисциплін (до початку вивчення дисципліни) може внести зміни до заявленої ним вибіркової складової індивідуального навчального плану на наступний навчальний рік, подавши відповідну заяву на ім'я завідувача відділення.

4.8. За результатами вибору освітніх компонентів на підставі їхніх заяв навчальна частина формує індивідуальні навчальні плани на наступний навчальний рік, а на їхній основі розробляють робочі навчальні плани за певними освітньо-професійними програмами на відповідний навчальний рік, які затверджує заступник директора з навчальної роботи. Підпис заступника директора скріплюється печаткою. Затверджені робочі навчальні плани є підставою для закріплення навчальних дисциплін за цикловою комісією, викладачами і розрахунку навчального навантаження викладачів.

4.9. Здобувачеві фахової передвищої освіти, який без поважних причин не скористався правом вибору навчальних дисциплін в установлені строки, відповідні позиції індивідуального навчального плану на навчальний рік/семестр за рішенням випускової циклової комісії формуються із переліку вибіркових дисциплін освітньо-професійної програми, за якою він навчається, і затверджуються заступником директора з навчальної роботи. Відмова здобувача фахової передвищої освіти виконувати сформований таким чином індивідуальний навчальний план є грубим порушенням навчальної дисципліни, і він може бути відрахований з Коледжу за академічну заборгованість.

4.10. Розклад занять з вибіркових навчальних дисциплін для мобільних груп на відділенні та на різних відділеннях (за можливості) формується навчальною частиною до початку занять у відповідному семестрі.

4.11. З метою забезпечення мобільності при вивченні вибіркових дисциплін та ефективного використання матеріально-технічних ресурсів в масштабах Коледжу при складанні розкладу занять рекомендується виділяти єдиний день або певний час на тижні для усіх відділень для викладання вибіркових навчальних дисциплін.

5. Перегляд та оновлення переліку вибірових дисциплін

5.1. Перегляд та оновлення переліку вибірових дисциплін в Коледжі здійснюється щорічно у такому порядку.

5.1.1. Навчальна частина за участі студентської Ради самоврядування Коледжу та органів студентського самоврядування різних рівнів проводить опитування стейкхолдерів (здобувачів фахової передвищої освіти, їх батьків, роботодавців, випускників, педагогічних працівників ПЦК тощо), щодо:

- рівня задоволення їх потреб наявними у переліку вибіровими дисциплінами та їх змістом;
- якості та рівня викладання освітніх компонентів та організації їх вивчення;
- навчально-методичного забезпечення та вільного доступу до нього;
- організації процедури вибору навчальних дисциплін і формування вибірової частини індивідуального навчального плану (доступність і зрозумілість інструкцій, надання консультацій викладачами ПЦК, кураторами груп, представниками навчальної частини тощо);
- пропозицій від стейкхолдерів щодо розширення переліку вибірових дисциплін, удосконалення процесу вибору дисциплін, покращення якості їх викладання і методичного забезпечення тощо.

5.1.2. Методичний кабінет обробляє результати опитувань стейкхолдерів, узагальнює їх, приймає рішення щодо покращення якості викладання вибірових дисциплін і подає пропозиції щодо організації освітнього процесу, його методичного забезпечення та список запропонованих вибірових дисциплін заступнику директора з навчальної роботи для подальшого аналізу і прийняття рішень.

5.1.3. Голови циклової комісії, завідувачі відділеннями розглядають подані матеріали, розробляють заходи щодо усунення недоліків у процедурі вибору дисциплін та в організації освітнього процесу, здійснюють попередній аналіз можливості кадрового і матеріально-технічного забезпечення викладання запропонованих стейкхолдерами дисциплін і вносять узагальнені пропозиції для розгляду на засіданні педагогічної ради.

5.1.4. Педагогічна рада Коледжу приймає рішення про підготовку проєктів розпорядчих документів Коледжу щодо удосконалення процесу вільного вибору навчальних дисциплін, покращення якості їх викладання, навчально-методичного та матеріально-технічного їх забезпечення, а також внесення запропонованих вибірових дисциплін до переліку і закріплення їх за відповідними цикловими комісіями Коледжу.

5.1.5. Циклова комісія на підставі рішення педагогічної ради розробляє опис закріпленої за нею вибірової дисципліни, подає електронну версію до навчальної частини для внесення дисципліни до переліку вибірових дисциплін для певної спеціальності. Більш повну інформація про запропоновану дисципліну циклова комісія розміщує на вебсторінці Коледжу.

Перелік навчальних дисциплін, що пропонуються цикловими комісіями

№ з/п	Назва дисципліни	Обсяг кредитів ЄКТС	Вид контролю	Семестр	Викладачі
Дисципліни загальної підготовки					
Дисципліни спеціальної підготовки					

Дата _____

Голова циклової комісії _____

_____

Ім'я, прізвище

Підпис

Зразок заяви здобувача фахової передвищої освіти на включення до
індивідуального навчального плану дисциплін вільного вибору

Завідувачу відділення

_____

студента _____

_____ група _____ курс

освітньо- професійна програма

_____

Заява

Прошу включити до мого індивідуального навчального плану на
20___ / 20___ навчальний рік такі дисципліни вільного вибору:

Осінній семестр:

_____
_____
_____
_____

Весняний семестр:

_____
_____
_____
_____

_____
Дата

_____
Підпис